tekst **leonie barnier**
fotografie **van hall larenstein wageningen, groenhorst barneveld, nhb deurne helicon**

Hippisch onderwijs en bedrijfsleven streven naar samen verder

Kampioenen kweken

Meer medailles op de Olympische Spelen van 2028 dan op die van 2012. Dat is waar de hippische sector en het onderwijs naar streven. Het hippisch onderwijs wil daar een flinke bijdrage aan leveren, meer dan tot nu toe het geval was.

De sector pleit voor selectie aan de poort, maar vergeet dat zo'n maatregel wettelijk niet mogelijk is

Eind 2011 kwamen hippisch onderwijs en bedrijfsleven bij elkaar om verwachtingen over en weer uit te spreken. Er was sprake van te weinig communicatie. De diversiteit in de branche weerspiegelt zich in het aantal opleidingen zowel naar inhoud als naar verspreiding. Dat maakt het lastig om met elkaar in gesprek te komen. Maar er is in anderhalf jaar veel gebeurd. In januari verscheen de brochure 'Hippisch onderwijs in 2028, een wenkend perspectief'. Dat is het jaar waarin de studenten die nu beginnen met de opleiding Olympisch kampioen kunnen worden. Maar dan moet er nog veel meer gebeuren.

Opvolging

Wie zijn die Olympisch kampioenen? Ze komen niet uit het hippisch onderwijs, zegt Wilfred Franken, directeur van de Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS). Ze zijn vaak opgegroeid tussen de paarden, op bedrijven die veelal vanuit hobby zijn ontstaan en met veel passie en handelsgeest tot de top zijn gaan behoren. Waar het onderwijs wel aan

heeft bijgedragen, is de kennis over anatomie, fysiologie en ergonomie waar fokkers en ruiters gebruik van maken. Kennis die vooral komt van de faculteit diergeneeskunde van Universiteit Utrecht. Maar de aansluiting van het mbo- en hbo-onderwijs op de hippische sector kan veel beter, vindt hij. En moet beter, vindt ook Johan Folmer, teamleider paardenhouderij Groenhorst mbo Barneveld. “De generatie die nu aan de top staat, vergrijst. Als we voor opvolging willen zorgen, dan moeten we daarvoor in het onderwijs een goede basis leggen. Dan moeten we de expertise in die bedrijven benutten, dan moeten bedrijfsleven en onderwijs daarin samen opgaan.” De brochure is een stap.

Het bedrijfsleven vindt dat er te veel studenten uitstromen die te weinig echte affiniteit hebben met het paard

CBR

De brochure schetst een aantal maatschappelijke trends en geeft op basis daarvan aanbevelingen aan het onderwijs (in de kaders een selectie hiervan). Die zijn talrijk en divers. Aanbevelingen waarover de betrokkenen het eens zijn gaan over kwaliteit, kwantiteit en communicatie.

Kwaliteit betekent voor de sector dat gediplomeerden over een zekere uniforme basis beschikken. Kennis over het paard en zijn gezondheid en vaardigheden op het gebied van verzorging, rijden en instructie geven. Sector en onderwijs werken daar nu aan door deze basis vast te leggen in het kwalificatiedossier paard. Daarin zijn zaken als de rijvaardigheid redelijk stringent omschreven en bieden onderwerpen als huisvesting en fokkerij de scholen meer ruimte om in te spelen op de actuele ontwikkelingen, en om accenten te leggen richting ondernemers in de regio. Maar een kwalificatiedossier is slechts papier, het garandeert geen kwaliteit. Folmer ziet wel wat in een externe onafhankelijke toetsingscommissie voor de rijvaardigheid op paarden, “zoiets als het CBR dat over de rijvaardigheid bij auto’s gaat.” Het is een idee, nog geen realiteit. Het laat wel zien dat ook het onderwijs nadenkt over kwaliteit.

Proefstage

Kwaliteit hangt samen met ‘body’, denkt Folmer. “Het is heel lastig om kwaliteit te bieden als je veertig leerlingen hebt, verdeeld over twee niveaus en vier leerjaren.” En dan zijn er ook nog

‘Het is crisis, ook in groen onderwijs, maar blijkbaar gaat het nog niet slecht genoeg’

TIPS VOOR HIPPISCH ONDERWIJS PAARDENWELZIJN EN GEZONDHEID

- flexibiliteit in het onderwijs
- primaire vakkennis en communicatie- en didactische vaardigheden overbrengen
- stage-, afstudeer- en promotietrajecten in samenspraak met de sector richten op de complexe uitdagingen waar de sector voor staat

TIPS VOOR HIPPISCH ONDERWIJS PROFESSIONALISERING VAN DE SECTOR

- een prominente rol voor praktijkleren
- onderwerpen als economie, het gebruik van kengetallen en marketing in alle paardenopleidingen
- grote variatie aan afgestudeerde arbeidskrachten

locaties met drie uitstroomprofielen. Deze versnippering is duur en schept onduidelijkheid voor leerlingen en de sector. De sector zou graag zien dat er een paar scholen komen waar leerlingen naar toe kunnen voor een paardenopleiding. Mieke Theunissen, docent hbo paardensport NHB Deurne en projectleider NHB Expert Centre (Helicon Opleidingen), ziet dat bijvoorbeeld in de vorm van enkele hoofdlocaties verdeeld over Nederland van waaruit de andere scholen worden aangestuurd. “Dat vraagt om lobbywerk op hoog niveau”, zegt Greta van Beek, voorzitter van het GKC-programmateam Paard. Het vraagt om geven en nemen en niemand neemt de regie. “Naar mijn gevoel overleggen de aoc’s heel slecht met elkaar”, zegt Franken. “De AOC Raad heeft veel te weinig impact op het onderwijs. Het is crisis, ook in groen onderwijs, maar blijkbaar gaat het nog niet slecht genoeg.”
Kwaliteit en kwantiteit. Het bedrijfsleven vindt dat er te veel studenten uitstromen die te weinig echte affiniteit hebben met het paard. De sector pleit voor selectie aan de poort, bijvoorbeeld na een proefstage. Maar de sector vergeet dat zo’n maatregel wettelijk niet mogelijk is. Van Beek: “Wij mogen geen mensen op die gronden weigeren. Wel mogen we leerlingen duidelijk maken dat het geen knuffelopleiding is. Bovendien heeft het onderwijs ook een taak om mensen kansen te geven. Ik snap de vraag vanuit het bedrijfsleven wel, maar om zoiets te realiseren moeten we het hele stelsel veranderen.”

Schoolverplichtingen

Waar alle partijen het over eens zijn, is dat de communicatie beter moet. Iedereen is druk bezig met zijn eigen bedoening en vergeet dan wel eens dat er ook een andere partij is. Niet dat er geen sprake is van samenwerking. Er zijn stages, afstudeeropdrachten, projecten, gastcolleges, alle scholen hebben werkveldadviescommissies. “Wat bedrijven vaak lastig vinden is de afstemming in de planning”, zegt Van Beek. “Een ondernemer begrijpt het niet als een meisje dat een paard heeft opgeleid voor een IBOP-certificering, vanwege schoolverplichtingen niet bij het afrijden kan zijn.”
Het gaat om de communicatie tussen afzonderlijke scholen en bedrijven, en dus om de competenties van afzonderlijke docenten en om flexibel onderwijs. En het gaat om de communicatie tussen sector en onderwijs. Accepteren van een organisatie die daar de regie in neemt, is de uitdaging waarvoor het paardenonderwijs en wellicht de gehele paardensector staat, denkt Theunissen.

HIPPISCH ONDERWIJS IN 2028

Paul van der Wielen, onderzoeker bij het LEI, over ‘Hippisch Onderwijs in 2028’:
“De brochure is een verkennend perspectief om te komen tot een gedragen visie voor hippisch onderwijs én sector. We geven suggesties. Onderwijs en bedrijfsleven kunnen deze verkenning gebruiken als ze met elkaar de dialoog aangaan.”
De twee peilers waarop het onderzoek is gebaseerd zijn:

- Maatschappelijke trends: wat geven die aan, wat betekenen die voor sector en onderwijs?
- Gesprekken met mensen uit organisaties en onderwijs. Het platform hippisch onderwijs waar bedrijfsleven en onderwijs in vertegenwoordigd zijn, heeft input geleverd.

TIPS VOOR HIPPISCH ONDERWIJS KETENS EN SYSTEEMINNOVATIES

- modules gericht op duurzame bedrijfsvoering met kringlopen
- modules met ruimte voor innovatieve ideeën voor stalsystemen

TIPS VOOR HIPPISCH ONDERWIJS PAARD EN MAATSCHAPPIJ

- aandacht voor ruimtelijke ordening
- externe gerichtheid: ondernemen in samenspraak met de omgeving
- integreren van nieuwe activiteiten, zoals kinderopvang

Levend

Toch zijn er stappen gezet. Sinds begin 2013 bestaat binnen de Sectorraad Paarden een werkgroep onderwijs. De sectorraad is de spreekbuis namens de sector waarin alle brancheorganisaties zijn verenigd. In de werkgroep onderwijs komen de organisaties en het onderwijs vier keer per jaar bij elkaar. Het eerste resultaat is de oplevering van het kwalificatiedossier. Franken: “Dat moet een levend document worden, open voor signalen en vernieuwingen uit de praktijk.”

Ook de brochure is een stap én vraagt om vervolgstappen. Hij staat op de agenda van de werkgroep onderwijs. Franken: “Het is een aanzet om te komen tot goed onderwijs. Het is een aanzet om de sector ervan te doordringen dat ze belang hebben bij het onderwijs.” Van Beek: “Docententeams willen er graag over praten. Er staan prikkelende uitspraken en suggesties in. Het gevoel leeft: nu moeten we er iets mee.” ■

Basiskennis en basisvaardigheden krijgen in het kwalificatiedossier paard een duidelijke plek

Kijk voor links naar de brochure en naar een eerder verschenen artikel (2011) over hippisch onderwijs en sector op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 4

TIPS VOOR HIPPISCH ONDERWIJS PAARD EN SECTOR ALS EXPORTPRODUCT

- minstens één stage in het buitenland
- excellerende buitenlandse studenten perspectief bieden op een baan in ons land
- vreemde talen en culturele aspecten binnen handelsgerichte opleidingen

TIPS VOOR HIPPISCH ONDERWIJS COMMUNICATIE ONDERWIJS – STUDENT – BEDRIJFSLEVEN

- opleiding voor instructeur met individuele en groepslessen
- goede communicatiestructuur tussen hippisch onderwijs en bedrijfsleven, zodat bedrijven- goede stageplaatsen en afstudeeropdrachten kunnen bieden
- jaarlijks een maximaal aantal leerlingen om aan de vraag vanuit de sector te voldoen
- toelating na een oefenstage waaruit de affiniteit met de sector blijkt